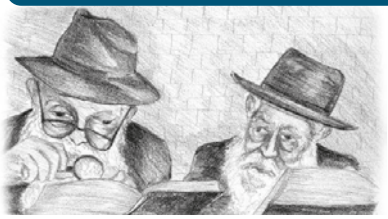
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת עקב ■ כ' מנחם אב ה'תשפ"ב ■ 17.08.2022 ■ גליון מס' 697

> כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
> הרבי מלובביץ'.

אין שלמות ללא סיוע לזולת

/ הרב יעקב הלוי פילבר

ובספר "צדקת הצדיק" (לר' צדוק הכהן מלובלין, אות קע"ד) הביא ראיות נוספות ליסוד זה, שכך הוא טבע העולם שהחושך קודם לאור, כפי שאמרו חז"ל (גיטין מ"ג.): "אין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם". וכן בעטיו של חטא העגל הוצרכו ישראל למשכן ואהרון שעשה אותו הוא היה הכהן הגדול. עם ישראל לפני מתן תורה היו במ"ט שערי טומאה ומשם הלכו והתעלו והתקדשו עד למתן התורה. וכן בסדר גדילת האדם עצמו שבתחילה הוא תינוק וחסר דעה ואט אט גדל ומתבגר. אלא שעדיין אנו זקוקים לפירוש לפירושם, מה באמת הסיבה שהחושך קודם לאור.

ונראה שהפתח להבין את הדברים מבואר שם בספר "צדקת הצדיק" בעצמו שכתב שכך הוא סדר ברייתו של עולם שהחושך קודם לאור כנאמר "והעם ההולכים בחושך ראו אור גדול"- מופלג ממי שאינו הולך בחושך". באור דבריו, המאיר בנר או פנס בצהרי יום בהיר אינו יכול להבחין באורו הבוהק, אך בהכנסו למקום אפל או ברדת החשכה אורו של הנר מבהיק ומאיר לכל סביבותיו. כך גם אדם המהלך בתוך שגרת חייו השלווים, מתקשה לחוש את קרבת ה' אליו וחסדו עמו בכל רגע, אולם בהיותו בעת צרה או מצוקה הוא חש צורך להתפלל לאלוקיו ובד בבד משתוקק להתקרב אליו, או אז כשהקב"ה שומע לתפילתו ומושיעו, הוא מתמלא בתחושת שמחה רוחנית המאירה לו את כל חייו ומגלה לו שגם עיתות שלוותו הינן מתת אלוקים. נמצא שמטרת הקדמת ימי האופל לפני תקופת הזוהר היא שהחושך ישמש כ"רקע" לאור שיבוא אחריו, על מנת שנוכל לחוש ביתר שאת את זוהרו הבוהק של האור. לפ"ז מובן שהסיבה שממשלת יון קדמה למלכות בית חשמונאי, היתה להראות את גודל הנס במלכות היהודים בארצם ולחוש את קירבת ה' שעשה עמהם נס ופלא.

גם ימי בין המצרים משמשים כהכנה לימים הבאים אחריהם, בימים אלו אנו מפנימים לליבנו בכל שנה את החסרון הנורא של בית המקדש, של קרבת ה' וקידוש שמו שהשפיע שפע רוחני וגשמי כאחד, ושל השתוקקות לעבודת ה'. אחר התבוננות עמוקה בחסרון העבר אותו חסרנו, והבנת האפלה והחושך אשר בהם אנו חיים, מתעוררים בתוכנו רגשי כיסופין וכמיהה לשיבת ציון ולאותה קירבת אלוקים אשר הייתה מימי קדם, או אז באים ימי ז' דנחמתא אשר בהם אנו צופים לעתיד ומתעודדים במה שנותר בידינו ואלו הם התורה והמצוות אשר מקרבים אותנו לה' אלוקינו, ומתנחמים אנו בכל מילה של לימוד תורה או תפילה או קיום מצווה שמחזירים אותנו מעט לאותו טוב של קירבת אלוקים אשר חסרנו. ימים אלו הם בבחינת אורו של הנר המבליח את חשכת הגלות. וזוהי נחמתנו שכילה הקב"ה חמתו על עצים ואבנים, אך את עמו השאיר על מנת שיחזרו בתשובה ויקדשו את שמו בגלותם. נמצא שמטרת שלשת השבועות להתבונן ולהפנים את אשר חסרנו ואילו מטרת הז' דנחמתא להתבונן במה שנותר בידינו ולנצל כל רגע להתקרבות לה'. מתוך רגשות אלו של ערגה וצימאון לאחוז בלא להרפות כל קירבה לריבון העולמים אנו נכנסים בשערי הימים הנוראים ומתכוננים לימי הדין.

וכל אלו הדברים מבוארים בספר צדקת הצדיק (אות ק"ע): "וזה עניין מה שכתוב "צדיקים תחילתן יסורים וסופן שלווה", פירוש בכל דבר וכל מידה טובה וענין טוב, תחילת הכניסה בו הוא בצער כטעם כל התחלות קשות, לפי שהעוה"ז רובו רע כידוע ולכל דבר שמתעורר בו רואה הוא מקודם כח הרע שבו ומצטער, וע"י הצער ממתיקו ומיד סופו שלוה, וכענין תלתא דפורענותא ושבע דנחמתא שתיקנו חז"ל... והתחלת כל פעולה הוא מצד הכרח הפועל שחסר לאותה פעולה, א"כ ההתחלה מצד החסרון שהוא חסר ודחוק לכך ומן המיצר קראתי י-ה שמתוך הצער זועק לה' ועונהו במרחב, שזה

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

והאבדתם מהר
בהמשך להדרכתו של משה רבינו לבני ישראל בעניין כיבוש הארץ...
המשך בעמ' 2

למען ירבו ימיכם
בפרשתנו פרשת עקב, כתוב, למען ירבו ימיכם וימי בניכם (דברים י"א, כ"א)...
המשך בעמ' 3

וקרא זה אל זה ואמר / תגובות בעד חיים - אבל של מי?
יישר כח לרב יהושע פפר בעד מאמרו המצויין בנושא החלטת בית המשפט...
המשך בעמ' 4

שו"ת קיץ
שאלות ותשובות
המשך בעמ' 5

סיפור לשבת
שהשלום שלו...
באחת ממדינות ארצות הברית, יצאו לדרכם איש ואשתו בנסיעה...
המשך בעמ' 5

שביבים
- כוחה של מסכת אחת
- סיום הש"ס בתמורה
- בזכות הנחלת תורה לחלש
- תפילה שכזאת
- הגאון רבי שמשון ווערטהיימער זצ"ל

המשך בעמ' 7

תשובה מאהבה ותשובה מיראה
"ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך...
המשך בעמ' 9

חכם הגאון רבי משה פארדו זצוק"ל / בעל צדק ומשפט
חכם משה פארדו נולד לאביו חכם דוד רפאל בשנת תק"ע בירושלים. הוא...
המשך בעמ' 10

נקרא נחמה דהיינו שמתנחם על צער העבר שרואה שאין צער." עכ"ל. ועל כך נאמר: "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע" שפעמים הצרה בעצמה היא הסיבה והתחלת הישועה.

לפי כל ההקדמה הזו ניתן להבין שגם מה שביקש הקב"ה ממשה רבנו להימנע מלהוסיף ולבקש להיכנס לארץ נבע מתוך רחמים עצומים וחסד גדול לעם ישראל.

וכך מבואר בדברי האור החיים הקדוש שתמה על לשון הפסוק "גם בי התאנף ה' בגללכם" (דברים א, ל"ז) שפשטות לשונו מורה שבעוון המרגלים התאנף ה' על משה שהרי פסוק זה בא כהמשך ישיר לתוכחת משה על חטא המרגלים, והדברים תמוהים שהרי לא מצינו בשום מקום שחטא המרגלים הוא שגרם לכעס על משה רבנו. וביאר האוה"ח על פי דברי הגמ' בסוטה (ט'.) שאם היה נכנס משה לארץ והיה בונה את בית המקדש לא היתה שום אומה ולשון יכולה לפגוע בו ולהחריבו, אך צפה הקב"ה שעם ישראל יחטאו ויתחייבו מיתה ולא תהא שום אפשרות להחריב את בית המקדש ולכלות את חמתו על עצים ואבנים וח"ו לא תהא תקומה לעמ"י, לכן מנע ממנו הקב"ה את הכניסה לארץ, וכך אחר שנים כשנחרב בהמ"ק מחמת חטאיהם של ישראל, היה החורבן עצמו גם דרך תיקון ונחמה לישראל כפי שהתבאר. והנה בכיית העם בעקבות חטא המרגלים היתה בט' באב כמבואר בתענית (כ"ט.) ועל בכיה של חינם זו גזר עליהם ה' בכיה לדורות בחורבן שני הבתים שארעו אף הם בט' באב. ועל כך אמר להם משה "גם בי התאנף ה' בגללכם", כלומר: אילו לא חטאו ישראל בעוון המרגלים והיו כולם נכנסים לארץ, אפשר שגם היה יכול משה להכנס עימם לארץ כיון שלא נתגברה בהם בחינת הרע והיו עומדים בצדקם גם בהיותם בארץ ולא היה חשש מכך שיבנה משה רבנו את בהמ"ק. אך כיון שחטאו ונתגברה בהם בחינת הרע לא זכו וזיכו שגם משה יכנס עימם. ואמנם, מה שהוזכר בתורה שהסיבה שלא נכנס משה לארץ היא מחמת חטא מי מריבה, היינו, משום שאם משה היה מקדש שמו יתברך ומדבר אל הסלע, היו ישראל חוזרים לטהרתם שהיו בה קודם החטא ושוב היה יכול משה להיכנס לארץ ולבנות את ביהמ"ק מכון לשבתו עולמים.

והאבדתם מהר

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה הריני כפרת משכבה

בהמשך להדרכתו של משה רבינו לבני ישראל בעניין כיבוש הארץ והורשתה, הוא מזהיר אותם שעליהם לעשות זאת במהירות וללא שיהוי[1] - מחד. ומאידך ישנה אזהרה שלא למהר בגירוש האוייבים - פן תרבה עליהם חיית השדה[2].

וכדי להבין כיצד יכולים שני הדברים לפעול יחדיו, ישנו הציווי שלא נשכח את מעשינו החל מיציאת מצרים ועד כה - ובמיוחד עניין העגל שנעשה בהר חורב. שבו עם ישראל סרו מהר לעשות את העגל[3] כבר בתחילת הבוקר, ולא נמשך הדבר עד ירידת משה מההר בשעה השישית.

ואף משה הצטווה לרדת במהירות מההר, ולראות את תוצאות חטאי העם. ובעקבות כך לומד משה שעליו הדבר תלוי, ואין הוא מניח את ה' עד אשר נעשית בקשתו - הואיל וזו הייתה עת רצון. שהביאה בסופו של דבר להתרצותו של ה' כלפי העם - בקביעת יום הכיפורים כיום סליחה וכפרה לדורות. ביחד עם נתינת הלוחות השניים, וכתיבתם מחדש.

לולי משה הזדרז לבקש כל זאת מאת ה', לא היה זוכה לכל הטובה הזו[4]. וכשם שלא הועילו תפילותיו ותחינותיו של משה בעניין הכניסה לארץ, הגם שהיו רבות מאוד. שכן התפילות היו מפוזרות על פני כל התקופה מאז נגזרה עליו הגזירה שלא להיכנס לארץ, ועד לערב פטירתו - בה מבקש ממנו ה' לחדול מלבקש על כך.

ועל כן את מלחמות כיבוש הארץ יש לבצע במהירות[5], כדרך שכבש משה את כל עבר הירדן המזרחי בחודשים ספורים. אך מאידך יש לפעול ליישובו של כל חלק, טרם כיבוש החלק הבא. ממש כשם שמשה נותן את הארץ ההיא כנחלה לבני גד וראובן, ובכך מבטיח את שגשוגה של הארץ. כך היה מוטל על תשעת השבטים האחרים, לעשות בעבר הירדן המערבי.

לולי זאת לא תחזיק הארץ בידנו, ולא יארכו ימינו עליה. כשם שהיה בכל ימי השופטים, ובחלק מימי מלכי ישראל. אז עלו עלינו למלחמה בזמנים שונים, וערים רבות נחרבו ונכבשו בידי הפלישתים, הכשדים, המואבים ובני ממלכת ארם.

ואמנם עניין המהירות קיים בנו כבר מימי אברהם אבינו - הרץ אל הבקר כדי להאכיל את אורחיו. וכן מזדרז הוא לחבוש את חמורו, לקיים מצוות בוראו. אך יחד עם זאת גם האומות ביקשו להתהדר במידה זו, כשמיהר שכם בן חמור למול עצמו כדי לזכות בדינה להיות לו לאשה. וכן נזדרז בלעם לקום ולקלל את ישראל, השכם בבוקר.

וכיוון שכך הם הדברים, זוכה יוסף להראות לאחיו מהי המידה הנכונה של המהירות. כשממהר הוא לבכות בחדרו על גילוי אחיו, יחד עם ההתאפקות שלא לגלות זאת כעת להם[6]. ולו היה ממהר להגלות לפניהם, היה יהודה עלול להורגו מרוב כעסו.

ולכן כדי לכבוש את הארץ ולהורישה מטומאת הגויים, יש לאבדם במהירות כדי שלא יבואו להסיתנו לעבוד לאלוהיהם. אך מיד אח"כ עלינו ליישב את הארץ באנשינו, ובכך להבטיח את אחיזתנו בה. ולא ניתנה לנו הרשות לכלותם מהר, שכן זה יביא לידי כך שתרבה עלינו חיית השדה - בחורבות הערים השונות.

שכן איננו עדיין בדרגה העליונה המזכה אותנו לנחול את הארץ בעצמנו, ואין אנו באים לכאן כי אם בזכות אבותינו. ובגלל רשעות

הגויים שגדלה ביותר כאן בארץ[7], הם לא יכולים להתקיים בה עוד. ובאם לא נזהר בעצמנו, עלולים אנו להיאבד מהר מן הארץ[8].

אך אם נפעל במהירות להתנתק מהשפעת האומות, ונברר לעצמנו את תפקידנו במתינות - יביא הדבר לברכה גדולה לעם, כשנפרה ונרבה בכל הארץ[9].

1 - והורשתם והאבדתם מהר כאשר דבר ה' לך - דברים ט, ג
2 - לא תוכל כלתם מהר פן תרבה עליך חית השדה - שם ז, כב
3 - סרו מהר מן הדרך אשר צויתם עשו להם עגל מסכה - שמות לב, ח
4 - **ויאמר הראני נא וגו'** ראה משה שהיה עת רצון ודבריו מקובלים והוסיף לשאול להראותו מראית כבודו - רש"י שמות לג, יח
5 - **והאבדתם מהר** כל מלחמות שתלחמו בהם תנצחום במהירות בלא טורח כוללה ומצודות ימים רבים ומכל מקום לא תוכל לכלותם את כולם מהר פן תרבה עליך חית השדה כי לא אניח לכם להלחם על כולם בשנה אחת, לא תוכל לשון התראה כמו לא תוכל לתת עליך איש נכרי לא תוכל לאכול בשעריך - רשב"ם דברים ט, ג
6 - וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא החדרה ויבך שמה. וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם - בראשית מג, ל - לא
7 - **כמעשה ארץ מצרים** (ת"כ) מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל. **אשר אני מביא אתכם שמה** מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם (ת"כ) - רש"י ויקרא יח, ג
8 - ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר ה' נתן לכם - דברים יא, יז
9 - מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפרה ונחלת את הארץ - שמות כג, ל

למען ירבו ימיכם

/ הרה"ג רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס "גם אני אודך"

בפרשתנו פרשת עקב, כתוב, למען ירבו ימיכם וימי בניכם (דברים י"א, כ"א)

ובספר מרפסין איגרי בפרשתנו הקשו, וז"ל: הגמרא במסכת מגילה (כ"ז, כ"ח) מביאה כמה וכמה תלמידים ששאלו את רבותיהם: "במה הארכת ימים?", ונענו שזכו לכך משום שדקדקו במצוות מסויימות.

קשה: הרי אמרו חז"ל במסכת קידושין (ל"ט ע"ב): "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", כלומר, ששכר מצוות אינו משולם בעולם הזה, אלא בעולם הבא. כיצד, אם כן, תלו החכמים את אריכות ימיהם בשכר מצוה, ? עכ"ל.

א) ותירצו שם בשם הרב ברוך משה צימרמן שליט"א, וז"ל: מדברי הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ט' הלכה א') עולה, כי הטובות הניתנות לאדם בעולם הזה, אינן באות כמתן שכר על המצוות, שהרי שנינו: "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא".

ובכל זאת, רק לאדם שעושה את מצוות התורה ומדקדק בהן, יגיעו כל טובות העולם הזה, כדי לחזק את ידיו להמשיך ללמוד תורה ולעשות את מצוותיה, ושיהיה לבו פנוי לעשות רצון בוראו בשמחה ובשלוות נפש, למען יוכל לאסוף עוד מצוות ומעשים טובים. ואין טובות אלו גורעות מהשכר העתיד להינתן בעולם הבא.

אך מי שלא עושה רצונו של מקום, ועוזב את תורת ה' ומצוותיו, יסירו ממנו משמים את כל טובות העולם הזה, כדי שלא יהיה לו כוח ושלוה להמשיך לבעוט בבוראו.

זהו - אם כן - תשובתם של החכמים לתלמידיהם שתלו את אריכות הימים שניתנה להם בדקדוק המצוות. לומר להם, כי עצם עשיית המצווה גורמת שמשמים ישפיעו את כל מה שצריך האדם, כדי שיוכל לעשות עוד מצוות. ולכך נתנו להם אריכות ימים כדי שיהיה סיפק בידם להמשיך בדרכם הטובה. אך לא הייתה כוונתם לומר, שאריכות הימים באה להם כשכר על המצווה. עכ"ל.

ב) עוד תירצו שם בשם הרב אסף אוריאל פחה שליט"א, והרב אברהם חיון שליט"א, וז"ל: קביעת חז"ל כי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", היא לומר שאין תשלום שכר על קרן המצוות בעולם הזה, אך על הפירות - התוצאות של המצווה, יש גם תשלום בעולם הזה.

וכפי ששנינו במשנה במסכת פאה (פרק א' משנה א'): "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא". הרי שבכל מצוה יש קרן, ויש פירות, ועל הקרן, התשלום אינו בעולם הזה, כי אם בעולם הבא, אך על הפירות מקבלים שכר גם בעולם הזה.

זה הוא מה שענו חכמים לתלמידיהם, כי בזכות הפירות של הדקדוק במצוות, זוכים לאריכות ימים ושנים. עכ"ל.

ג) ולענ"ד י"ל בס"ד שהנה בספר "בני יששכר" (מאמרי חודש סיון מאמר ה' אות כ"ז) מביא בשם ה"חיד"א", כי מה שאמרו חז"ל שאין שכר על המצוות בעולם הזה, הוא רק השכר שעל המצווה עצמה, שאותו אי אפשר לקבל בעולם הזה, אלא בעולם הבא בלבד.

אבל על התוספות ודקדוקי המצוות, ודברים שאדם מוסיף בכל מצוה - יותר ממה שנצטווה על פי הדין, נהנה האדם משכרם גם בעולם הזה.

מעתה יש לומר שכל הדברים שעליהם נענו החכמים ואמרו שבזכותם הם האריכו ימים, היו חומרות ודקדוקי מצוות, ולא הייתה כוונתם לומר שאריכות הימים הגיעה להם בגלל שקיימו את עיקר הדין. וכמבואר בתוספות במסכת מגילה (דף כ"ח ע"א, ד"ה כי, וד"ה תיתי), שהם החמירו על עצמם בדברים ששאר בני אדם אינם מחמירים בהם. ולכך קיבלו הם את שכרם גם בעולם הזה והאריכו ימים. והבן.

וקרא זה אל זה ואמר ◄ תגובות

בעד חיים - אבל של מי?

תגובה למאמרו של הרב יהושע פפר

גיליון שבת מטות

רפי אוסטרוף

יישר כח לרב יהושע פפר בעד מאמרו המצויין בנושא החלטת בית המשפט העליון האמריקאי בנושא הפלות.

אני מניח שרוב דבריו מוסכמים על קוראי "בסוד שיח". ההלכה היהודית לא נמצאת בסל אחד, לא עם הפרוגרסיביים הטוענים לבעלות האישה על גופה לכל דבר וענין, ולא עם הנוצרים הטוענים לאיסור הפלה החל מרגע קליטת הזרע. גם כאשר ניקח את הקצוות בדעות ההלכתיות, הם לא שם ולא שם, אלא באיזה מקום באמצע.

יש הפלות המותרות ויש האסורות, כמו שיש מניעת הריון שהוא מותרת ומניעה שהיא אסורה.

אבל לעניות דעתי, הרב יהושע פספס את הנושא העיקרי המעסיק את יהדות ארה"ב. הנושא הוא התערבות המדינה בחיי הפרט ובדבר הזה יש הרבה מה לדאוג. פחות עבורנו כאן בארץ הקודש, אלא בעיקר לאחינו היהודים בקהילות היהודיות בארצות הברית.

אין זה לחינם שהיסטורית, רוב היהודים הצביעו פעם אחר פעם למועמדים דמוקרטיים. לא רק בגלל שיהודים תמיד היו ליברליים. אלא בגלל שהדמוקרטים הבטיחו הכי-פחות התערבות פנימית בחיי הקהילות היהודיות ובחיי האדם הפרטי. החשש הגדול של קהילה יהודית בעולם, הוא כפייה דתית, לא כפייה דתית יהודית אלא נוצרית או מוסלמית. היהדות פרחה בפולין לאורך מאות בשנים, בין השאר בגלל ועד ארבע ארצות. היהודים קיבלו אוטונומיה בניהול חייהם הפנימיים, וכך היהדות יכלה לפרוח ללא התערבות מבחוץ. את זה ביקשו יהודי ארצות הברית, כאשר תמכו בממשלים דמוקרטיים. אמנם היו ממשלים רפובליקניים אוהדי ישראל בשנים האחרונות, אבל עדיין יש מה לחשוש מהם. החיבור האמיץ של טראמפ עם הכנסיות החזקות בארה"ב מדאיגה כמו החיבור שלו עם ארגוני ימין גזעניים. אמנם הכנסייה האוונגליסטית תומכת ברובה במדינת ישראל, אך יש לנו הרבה מה לחשוש מהם. אחרי מאות בשנים של סבל ורדיפה מטעם הכנסייה, אני לא קונה שהתמיכה שלהם עם אלטרואיסטית בלבד. יש להם מטרה והיא התנצרות של כל העם היהודי בארץ ישראל לאחר שכולנו נתכנס לכאן. באותה מידה שהם תומכים בנו, בבת אחת הם יכולים להפנות לעם היהודי עורף. אם הם ישתכנעו, שהעם היהודי הוא יותר קשה-עורף ממה שהם שיערו ולעולם לא נתנצר, הם יכולים להתהפך עלינו. יום זה יהיה יום שחור וקשה ליהודי ארה"ב.

חזרה להפלות. תארו לכם שאישה יהודיה נאנסת על ידי אדם לא-יהודי אלים ח"ו. ביום ה-53 לאונס הוא נוכחת בכך שהיא בהריון. היא הולכת לבית דין או לרב שלה שנותן לה פסק הלכה שהיא יכולה לבצע הפלה. אך במדינה שהיא חיה בה, אסור לבצע הפלה כזאת מרגע ההיריון. עתה, האם אנו נתמוך בחוק החדש בארה"ב או שנחשוב שיש כאן התערבות פסולה בחיי הפרט.

השאלה כמובן היא איפה זה יעצור?

האם רק בהפלות? מה עם אמצעי מניעה? מה עם נושאים אחרים החשובים לנוצרים? האם השלב הבא יהיה הכנסת הומוסקסואלים לכלא? גם אם אנו סוברים שיש איסור תורה במשכב זכור, אני בטוח שרוב רובו של הציבור הדתי והחרדי לא רוצה שזה יהיה חוק שייאכף על ידי המשטרה האזרחית. כמו שהיום אנו לא רוצים חוק אזרחי שיאכוף שמירת שבת או כשרות. ולמה לא? כי אנו כבר טעמנו את טעמה של חיים שבהם המדינה לא מתערבת בחייה של האזרח הפרטי ואני די בטוח שאף אחד לא רוצה לחזור לזה. אך זה טעם משני. כמו שמדינה חילונית יכולה לחוקק ולאכוף חוקים התומכים בהלכה, היא יכולה לחוקק חוקים נגדה - ולכן, לא מדובשך ולא מעוקצך. אל תתערבו בשבת שלי ולא בחיים האישיים שלי.

אני גם סבור שזה לא רצון התורה בימינו. לרב קוק מאמר חשוב מאד על כך שאנו חיים היום בדור של בחירה בשמירת מצוות ולא מקיימים מצוות כי חייבים או בצורה אינסטינקטיבית. הרב קוק רואה בזה שלב חשוב בתהליך הגאולה. בחירה חופשית היא מהות האדם שנברא בצלם אלוקים.

למסקנה: ההחלטה של בית המשפט העליון המאפשרת התערבות בחיי הפרט מדאיגה מאד. ואם אנו רגילים שהחלטות שמתקבלות בארה"ב בשלב מסויים מגיעות לארצנו הקטנה, יש לי מה לחשוש גם כאן. לכן, אני לא שמח ולא שקט.

רפי אוסטרוף

שו"ת קיץ על פי אתר דין

{הרב שבתי יגל שליט"א יצא לחופשת קיץ}

שאלה: שאל אותי חבר שמוכר דברים באינטרנט. הרבה פעמים הלקוחות מתעניינים כמה אחוז רווח שלו. ואם יגיד שאחוז גבוה מיד יבקשו הנחה. והוא שואל האם מותר לשנות בדיבור ולא לומר את האמת. והאם יש הבדל בין גוי ליהודי? אם הוא יגיד את האמת הרווח ירד בהרבה.

תשובה: אינני רואה טעם לשקר, השאלה בעיקרה היא חצופה ופולשנית והוא יכול להיות אסרטיבי ולא להשיב עליה, בוודאי לא באופן מדויק. אני חושב שהוא יהיה מכובד יותר וזה לא יזיק לו במכירות.

שאלה: אני חרדי ויש לי וילת אירוח בצפון ויש כאלה שאינם שומרי שבת שרוצים להשכיר ממני את הווילה אני אומר לאנשים שאסור לעשות על האש ולשים מוסיקה בשבת. האם זה נכון או שמותר להם לעשות מה שהם רוצים?

תשובה: בוודאי אסור להם לעשות מה שהם רוצים, הם הרי יהודים... שאלתך היא האם חובה עליך למנוע את זה מהם בהתחייבות חוזית, ראוי לעשות זאת, אבל אינני יכול לומר שזה חיוב גמור, ראה עוד כאן נושא דומה בהרחבה. אף שבנדון שלך יש להקל יותר כיון שהמוזיקה והמנגל אינן קשורים לצימר, באותה מידה הם גם שומעים מוזיקה בבית, שונה הדבר בהשכרת רכב שם אתה מאפשר את חילול השבת. ולכן כאן הדין קל יותר.

שאלה: ביום שבת המזגן אשר כוון כבר מערב שבת היה על 25 מעלות ולא קירר היטב את חדר המגורים ומקום השינה של בני בן ה-11, מאחר והיה חם מאד בבית הורדתי את הקירור ל-24 מעלות בשינוי (בלחיצה עם מזלג על כפתור הטמפ') עבור הילד שהיה לו חם מאד ולא יכול היה לישון היטב, ולצערי, בסתר ליבי שמחתי בכך כי גם לי היה חם מאד, סמכתי על ה"אור לציון" שגיל קטן נחשב עד גיל 13 למרות שלרוב הפוסקים עד גיל 9. האם נהגתי נכון לגבי הפעולה שבצעתי עבור הילד שחשוב כחולה שאין בו סכנה שמותר לעשות עבורו במלאכות דרבנן בשינוי, בלי להתייחס כרגע למחלוקת לגבי גיל הילד?

תשובה: זה בוודאי היה לא בסדר... ראשית לעניין קטן להחשיבו כחולה, מן הסתם לרוב הדברים הכוונה עד גיל שלוש ארבע ולא יותר, מה שאמרו עד גיל תשע כמבואר בשו"ת מנחת יצחק ח"א סי' ע"ח זה רק כאשר אין לו אוכל והרעב מזיק לו, שכשם שאמרו שמענים קטן לשעות רק מגיל תשע כך הוא נחשב חולה לעניין זה. וכן כתב בפירוש השאגת אריה כמובא בשו"ת מלמד להועיל בהוספות, שגיל קטן הוא עד גיל שלוש ארבע.

כמו כן, לא התירו מלאכה בשינוי לצורך חולה שאין בו סכנה אלא שבות דרבנן, ובחשמל זו הרי מחלוקת גדולה. דעת החזון איש שזה דאורייתא וכן סבר בעל האגרות משה וכן חששו הרבה פוסקים.

כמו כן והוא דבר חשוב מאוד, לא לכל דבר_ קטן ייחשב חולה, אלא רק בדברים שקשורים להיותו קטן. כלומר, יש הבדל בין אם קר בבית ויש חשש שיחלה, או שיש חושך והוא מפחד מהחושך וזה מסוכן בשבילו, לבין חום, שזה אולי חוסר נוחות ואין לזה הגדרה של חולי, בפרט שיש מזגן רק הוא לא מספק, כלומר לא מדובר בחום שיכול לייבש, אלא קצת אי נוחות... לכן מכל הסיבות הנ"ל אין לעשות כך בשום אופן. [ועוד לא דנו האם השינוי הנ"ל מספק].

סיפור לשבת

שהשלום שלו...

באחת ממדינות ארצות הברית, יצאו לדרכם איש ואשתו בנסיעה בינעירונית, ולדאבון לב נהרגו בתאונת דרכים קשה. הם השאירו אחריהם בן ובת, אח ואחות יתומים. הבן היה אברך צעיר נשוי ללא ילדים וגר בביתו עם אשתו, והבת היתה בגיל השידוכים וגרה בבית ההורים. סבור היה הבן שדירתם של ההורים, דירה גדולה ויוקרתית, שייכת לו, שכן, מלבד היותו בן יחיד לעומת האחות, הרי הוא גם בכור. הוא הסכים לתת לה מגורים בבית עד נישואיה, אבל טען שהדירה שייכת לו. אולם אחותו טענה לעומתו, שעבורו קנו כבר ההורים דירה אחת, כשהשיאו אותו בשעתו, וכבר יש לו ב"ה דירה מסודרת ופרנסה בריווח. ואילו היא לעומתו בתור יתומה 'עגולה' שאין מי

המשך בעמוד הבא...

שישיא אותה, הרי היא זקוקה ומוכרחת לדירה זו, ואין שום ספק שזה רצון ההורים, כאשר אין לה פרוטה לגשת אל הנישואין. הוויכוח בעניין הירושה הסתבך למריבה קשה, כשאינם יכולים להגיע ביניהם לעמק השווה, עד שהובא הדבר להכרעת הרבנים, ועל פי הוראתם נפסק שהצדק עם הבת והדירה שייכת לה. הבן לא הסכים עם כך שהפסיד את ירושתו הגדולה, וכדרכה של מחלוקת היא הלכה והחריפה, עד שנותקו כל הקשרים ביניהם. על דרך שהמשילו רז"ל (סנהדרין ז.) את אש המחלוקת: "האי 'תיגרא'דמיא לצינורא דבידקא דמיא, כיון דרווח – רווח". וכמו שפירש רש"י שם, שאם אינו סותמו מיד, הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסותמו עי"ש. כך הלכה המחלוקת שביניהם ותפחה, עד שנעשה פירוד מוחלט, כמו הר ענק שניצב ביניהם, והחליטו שלא להכיר יותר לא זה בזו ולא זו בזה. השנים חלפו להם, האח נעשה 'חשוך בנים' ל"ע, ולאחר המתנה רבת שנים לפרי בטן שהתבררה כתוחלת שווא, החליטו בני הזוג השבורים לנסות את מזלם בארץ הקודש ת"ו. כמ"ש ז"ל (ר"ה טז:) כאן אתה זוכה לבנים, ששינוי המקום מבטל גזר דין, כדילפינן מאברהם אבינו ע"ה (בראשית יב, א-ב): "לך לך מארצך וגו' ואעשך לגוי גדול ואברכך, דזכותא דארץ ישראל אהניא ליה" עי"ש. הם עברו לגור בארץ הקודש, ואילו האחות נשארה בחוץ לארץ. הקשרים ביניהם נשארו מנותקים לגמרי ולא ידעו אחד מהשני שנים רבות. לימים נישאה האחות בשעטו"מ לבחור תלמיד חכם וירא שמים, כשאחיה שבארץ הקודש לא ידע ולא שמע כלום, ולא השתתף בשמחתה כלל. האח דנן נשאר עקר גם לאחר שנים רבות בארץ הקודש, ולימים פתח ישיבה גדולה לצעירים מצוינים בירושלים עיה"ק, כדי שיזכה לכל הפחות להעמיד תלמידים, שהרי הם כבנים (סנהדרין יט:). היתה זו ישיבה מוצלחת ביותר, באהבתו הגדולה לתלמידיו השקיע ראש הישיבה את כל אונו ומרצו לפיתוחה ושגשוגה של הישיבה, שעד מהרה תפסה את מקומה בכותל המזרח של הישיבות הטובות , כשמאות בחורים מתדפקים על פתחה.

באחת השנים הגיע ללמוד באותה ישיבה בחור חשוב מחו"ל. הוא נתגלה כעילוי מצויין , ועשה חיל בלימודיו ועלה במעלות התורה והיראה. יום אחד חלה הבחור ונפל למשכב ל"ע . הוא שכב במיטתו שבפנימייה כשחומו עולה ומטפס. הגאון ראש הישיבה שליט"א באהבתו הגדולה לתלמידו, עמד מקרוב על מצבו כל העת וטיפל בו מסירות עילאית. והנה החל מצבו של הבחור להסתבך רח"ל עד שנשקפה סכנה לחייו, החום טיפס ועלה מאוד, ולאחר שלא הצליחו הרופאים שביקרוהו להעלות מזור ותרופה למחלתו, נצרך הבחור לאשפוז בבית החולים לבדיקות תכופות ולעירוי נוזלים, שם היה נתון למעקב צמוד אחר התפתחות מחלתו הקשה. כראות ראש הישיבה המסור את המצב לאשורו, ביקש מאבי הבחור להגיע בעצמו לארץ הקודש, כדי לעמוד מקרוב על מצב בריאותו של בנו שיחי'.ואכן הגיע האב ארצה וסר תיכף לבית החולים, שם התיישב ליד מיטת חוליו של בנו, וממנה לא מש כל עת מחלתו. באחד מאותם ימים קשים, בעוד האב ממתין ביחד עם ראש הישיבה מחוץ לחדרו של הפרופסור מנהל המחלקה, שערך בדיקה ארוכה ומקפת לאבחון מחלתו הנדירה של הבחור, התגלגלה ביניהם שיחה ידידותית, שבמהלכה התעניין ראש הישיבה אודות משפחתו המורחבת של הבחור החשוב. בין לבין סיפר האב על חמיו וחמותו, שנהרגו בטרגדיה קשה של תאונת דרכים מחרידה. שאל ראש הישיבה: האם היו לחמיך בנים נוספים? לא! – ענה האב, אשתי היא בת יחידה, ואין לה אחים ואחיות כלל. איך נקראו חמיך וחמותך? היכן היו גרים? – המשיך ראש הישיבה בחקירה המוזרה. האב ענה על כל השאלות אחת לאחת, אף שהתפלא על התעניינותו של ראש הישיבה בחיי המשפחה וייחוסו המורחב של הבחור, הוא תלה זאת באהבתו וקרבתו הגדולה לבנו הבחור החולה. והנה להפתעתו פונה אליו ראש הישיבה בבקשה מוזרה, אם יכול הוא אולי לברר הדבר אצל אשתו היטב, אם אין לה אולי בכל זאת אח? האב לא הבין מה יש כאן לברר... הלא הדברים ידועים וברורים זה שנים רבות שאין לאשתו לא אח ולא אחות. אך בכל זאת נענה לבקשתו האישית של ראש הישיבה. בשיחתו באותו יום בטלפון עם אשתו שנשארה בחו"ל, שאלה בדרך אגב אם לא היה לה אולי אח אחד? מדוע שואל אתה, ומה נזכרת בזה עתה? – הקשתה האישה. מפני שראש הישיבה ביקש ממני לברר זאת עבורו – ענה האיש בפשטות. אכן, יש לי אח אחד ויחיד, הודתה האישה, אבל כבר לפני הרבה שנים נותקו הקשרים בינינו, עוד לפני שנישאנו, ואינני יודעת

אודותיו ולא כלום! לאחר אימות פרטים נוספים של שמות ותאריכים ומקומות, התברר בוודאות ללא שום צל של ספק, שאלו השניים – אבי הבחור וראש הישיבה הינם גיסים... ואותו בחור אינו אלא בן אחותו של ראש הישיבה. עתה מבין אני, ציין ראש הישיבה בשמחה, את הטעם שנמשכתי מאוד לטפל בו בבחור זה במסירות מיוחדת, הלא עצמי ובשרי הוא! לאחר הגילוי הגדול התפתחו שיחות נפש בין הני תרי גיסי, צנתרא דדהבא, ונודע לו לאב שראש הישיבה חשוך בנים, ולראש הישיבה נודע שאותו בחור 'בן יחיד' הוא לאביו ולאימו, ועתה מוטל הוא לפניהם חולה מסוכן, ללא מציאת מזור ותרופה למחלתו הקשה. והנה יום אחד משהתקרבו יותר זה לזה, דיברו ביניהם על מחשבה אחת שהתברר שהתעוררה אצל שניהם כאחד, שמא אותה הקפידה שיש ביניהם האח על אחותו, והאחות על אחיה, היא שמעוררת על שניהם את הקטרוג הקשה. – כאשר ידוע שההקפדה והמחלוקת היא עיקר הגורם לכל הצרות והייסורים ועגמות הנפש שהאדם עובר עלי אדמות. על אתר החליטו אפוא השניים שאין שום טעם 'לסחוב' את אותה מחלוקת ישנה נושנה על פני ימים רבים ושנים... והגיעה העת להתפייס ביניהם. אימו של הבחור, אחותו היחידה של ראש הישיבה, הגיעה ארצה תוך ימים ספורים, ונעשה ביניהם פיוס גדול. דמעות רבות זלגו במעמד בקשת המחילה, כשלאחריה נשארו הורי הבחור להתארח בביתו של האח ראש הישיבה, ונעשה ביניהם אהבה גדולה מאוד תחת כל השנים שהיו מופרדים.והנה לאחר אותו הפיוס הגדול, חל לפתע שינוי עצום לטובהבמצבו של הבחור, ותוך ימים ספורים הבריא לגמרי כאחד האדם,לפליאת כל רופאיו, שלא הבינו מה גרם לה לאותה מחלה לעזוב

המשך בעמוד הבא...

בפתאומיות שכזו את גופו של הבחור, שזה כמה שבועות רק הלכה והתגברה עליו. ומאידך גם בביתו של ראש הישיבה התרחש נס ופלא עצום,כאשר לאחר שנים רבות של עקרות זכו להיפקד בזרע של קיימא, להשתאות כל רופאיהם שלא נתנו להם שום סיכוי לנוכח מצבם להביא ילדים. המסקנא שהסיקו לעצמם שני הגיסים היתה ברורה ומוחשית, שאותו כעס וקפידא שביניהם הוא שגרם כנראה לכל אותו קטרוג נורא, שנעשה האח חשוך בנים לשנים מרובות, והאחות זכתה לבן אחד, שברחמי ההשגחה מן השמים נשלח ללמוד בישיבתו של דודו, אשר התקרב אליו מאוד, ולהביא עליו שם אותה מחלה מסוכנת שבעקבותיה התגלגל השלום הגדול!

ללמדך שאלו העניינים שבין אדם לחברו, הינם חמורים ביותר, ומלבד הגמול הממתין לאדם בעולם הבא לאחר מאה ועשרים, עוד משלמים עליהם קשות גם בזה העולם! – לפיכך צריך איש ישראל לתקן המידות לטובה, להיות מעביר על מידותיו תמיד, ובזה נזכה לשלום הגדול בבית ישראל בביאת מבשר משמיע שלום במהרה בימינו אמן.

(גל' טיב הקהילה)

שביבים / שאול שיף

כוחה של מסכת אחת

בעלון 'מרבים שלום' הובא סיפור אמיתי ומצמרר, המלמדנו עד כמה מילים יכולות להרוס ולהטיל ארס מפעפע, ומאידך איך אפשר להתמקד בטוב ולבנות עולמות. המעשה היה בבחור חלש מבחינה לימודית, את שנות ילדותו הוא עבר בקשיי למידה וריכוז, ושרד משנה לשנה בכוח הרצון העצום שהיה בו להמשיך ולהתעלות. לצד זאת היה לו לב זהב והיה אהוב על הבריות. כך צעד אחר צעד התקדם עד שהגיע לישיבה גדולה וגם שם הפער היה גדול בינו לבין הבחורים, ועל אף פי כן היה לו מקום של כבוד בין הבחורים. הם אהבו אותו, העריכו את מידותיו התרומיות, אבל הוא לא הסתפק בכל אלו. שאף בכל לבו להיות תלמיד חכם. השתוקק להגות בתורה, לזכות להבין את הוויות דאביי ורבא. להתפלפל בחידושים ובסברות. להתייגע...

המשגיח ראה בצרת נפשו והשיאו בעצה נבונה. הוא יעץ לו להמשיך ולהשקיע את כל כולו, בפרק אחד בלבד. להתחיל ללמוד את פרק 'אלו מציאות', ולהמשיך להתעמק בו, ורק בו. להתפלפל ולהגות בסוגיות, ולא להרפות. להיות בבחינת תלמיד חכם אמיתי, אבל בפרק הזה, האחד. הוא קיבל את העצה כי נבונה היתה. למד את פרק 'אלו מציאות', שינן והתאמץ להבין, וכשסיים - התחיל אותו שוב. ההר היה גבוה, אבל כל פסיעה קידמה אותו אל הפסגה והוא טיפס בכל כוחותיו. התייגע להבין לעומק, ככל יכולתו. לא התייאש. ההצלחה נסכה בו עידוד וכוחות נפש, הלימוד העניק לו סיפוק רוחני עצום. הרוותה את נשמתו. הפרק הזה, אותו ידע על בוריו, היה עוגן ההצלה שלו. הוא זוכה להגות בתורה, שאיפת חייו מתגשמת. קול ששון וקול שמחה החל להישמע בקרב חבריו לישיבה, וטוב הלב המפורסם שלו מצא כרי פעולה נרחבים. הוא היה מברך את החתנים בכל לב, מפזז ומכרכר לפניהם, מצהיל פנים, משתתף בשמחתם בכל מאודו. אבל כשמרבית החברים נישאו ובנו את בתיהם, ורכבת החיים המשיכה לדהור, הזמן לא עצר מלכת. חבריו ערכו בריתות והובילו ילדים אל ה'חיידר', צעירים ממנו נישאו והקימו בתים, והוא המשיך להמתין על ספסל הישיבה. הוא ופרק 'אלו מציאות'. הוא נשאר להמתין, ולקוות בכל לבו כי תמצא המשפחה שתביט על חצי הכוס המלאה שיש בו, ולא רק על זו הריקנית... עד לאותה פגישה אומללה עם שדכן, בחתונה של בחור צעיר מהישיבה. השדכן עמד באחת מפינות האולם, משלב זרועותיו בנחת ומשלח מבטים מלאי עניין בבני הישיבה. מישהו מידידיו יעץ לו לגשת ולהציג את עצמו. 'משיחה קצרצרה אתו לא תוכל להפסיד', כך אמר, ודחק בו לגשת אל השדכן המהולל. לא תוכל להפסיד... הוי, כמה קצר רואי עלול להיות מבטו של אדם... הוא ניגש בחביבות והציג את עצמו. 'שמוע שמעתי עליך', הגיב השדכן בניד ראש וסקר את הבחור בחוסר סימפטיה מכף רגלו ועד קודקודו, 'אז מה, ללמוד יודע אתה? הוא התבלבל.

הזלזול הציני שנשזר בקולו של השדכן לא נעלם מאוזניו הרגישות. גם המבטים פצעו את נפשו. 'יודע אני את פרק 'אלו מציאות' על בוריו', ענה בנעימות, משתדל לגייס שרידים של כוחות נפש כדי להמשיך בשיחה, 'אף כתבתי עליו 'חידושי תורה' במחברתי'. השדכן פרץ בצחוק. צחוק מצמרר, צחוק שנובע מהמחוזות האפלים בנפשו של האדם. צחוק מר מלענה... והצחוק הזה ננעץ כחיצים וכחרבות בלב הדווי, משבר אותו לרסיסים. מאז אותה פגישה אומללה, השתנו חייו. הצחוק הנורא המשיך להדהד באוזניו, לרדוף אחריו. הדיו של הצחוק מחקו לחלוטין את הביטחון העצמי, העלימו את כוח הרצון, דכאו את נשמתו עד לעפר. הוא לא היה מסוגל יותר לכלום. עזב את הישיבה, הסתגר בד' אמותיו ולא מצא טעם להמשיך לחיות. ידו של המשגיח קצרה מלהושיע. בפיו לא נמצאו מלים שיוכלו לחבוש את פצעי לבבו של תלמידו האומלל. ישב מולו כמחריש, משתתף בכאבו, ולבסוף הובילו אל הקודש פנימה, ליטול עצה וברכה אצל מרן בעל ה'קהילות יעקב' - ה'סטייפלר' זצוק"ל. בחדרו של הסטייפלר סיפר המשגיח את הסיפור מתחילתו. סיפר על כוח הרצון העצום שלו, על מאבק אדיר מול קשיים. סיפר על פרק 'אלו מציאות' שנקנה בדם ובדמע, ועל

מלים פוצעות וצחוק הרסני שהשחיתו כל חלקה טובה ושיברו את הנפש לרסיסים. הסטייפלר ביקש להישאר ביחידות עם הבחור. מבעד לדלת שנותרה פתוחה קמעה, שמע המשגיח את שיחו ושיגו, וחיל ורעדה אחזתהו. הסטייפלר נטל את ידו של הבחור ואמר לו: מבטיח אני לך, כשאתה יושב ללמוד את פרק 'אלו מציאות', הרבונו של עולם עוזב את ה'קהילות יעקב' ואת ה'אבי עזרי' ורוצה לשמוע רק אותך. כשאתה פותח את הגמרא שלך ומתחיל ללמוד, התורה שלך חשובה אצל ה' יותר מהשיחות ומהשיעורים הכלליים שאומרים בכל הישיבות הקדושות. התורה שלך ראויה להערכה הרבה יותר. כשאתה לומד את 'אלו מציאות' אתה חשוב יותר מכל ה'תלמידי חכמים'... הבחור החריש, מביט בעיניים קמות בסטייפלר, שהמשיך והסביר: אין דבר יקר בעיני ה', יותר מתורה שנלמדת בלב שבור. אין יקר בעיני ה' יותר מתורה שנלמדת בעמל ובהתגברות על קשיים וניסיונות. אין יקר יותר מהתורה שלך. הבחור יצא מביתו של הסטייפלר, ויצא גם מהדיכאון המר שאיים להטביע אותו. חייו השתנו בשנית. בתוך תקופה לא ארוכה זכה להקים בית, העמיד משפחה לתפארת וגידל דור ישרים מבורך. היה אב מסור לילדיו וזכה לרוות נחת יהודי אמיתי, כשבניו וחתניו כשתילי זיתים סביב לשולחנו. הוא היה מקפיד לקבוע עיתים לתורה, כשמילות העידוד הנפלאות של הסטייפלר ממשיכות להתנגן באוזניו, לרפד את נתיב חייו, לחבוש את פצעי לבבו: 'אין דבר יקר בעיני ה' יותר מתורה שנלמדת בעמל ובקושי. אין יקר יותר מהתורה שלך'! מילים שעלולות להרוס. מילים שמסוגלות לבנות. מילים שבנו עולמות!!

(האמנתי ואספרה)

סיום הש"ס בתמורה

/ הרב אברהם ישעיהו שטרן

הבן שלי היה נשוי שלוש שנים ולא היו לו ילדים, הילדים מתחתיו כבר נפקדו בילדים והיה כבר קצת לחץ... אמרנו לו את הסגולות שתמיד רבינו אומר, לעשות הבדלה על היין ולהתחיל לגדל זקן, הוא עשה את הסגולות ובינתיים אין ילדים.

לאחר תקופה היתה חתונה בבני ברק לבן אחי באולם 'ארמונות חן', שקרוב מאוד לביתו של רבי חיים קנייבסקי זצ"ל , והצעתי לבן שלי, איתי, להתברך אצלו. כמובן שכששמעו זאת בחתונה, אז כל האחים שלי והאחיינים שלי ביקשו להצטרף, וכולנו הגענו לביתו.

הבית היה מלא אנשים, הגעתי בלי לתאם. מיד הבנתי שזה לא מתאים כעת, היה נראה שרבנו רוצה לחזור ללמוד, הרב אומר כעת רק 'בוה"ה'... [ראשי תיבות ברכה והצלחה.] אמרתי לבן שלי: "בוא נחזור לחתונה, כי אני מחכה לעת רצון", אבל כבר היה מידי מאוחר מכיוון שפתאום הנכד של רבנו ר' יעקב ישראל שואל אותי: "מה אתה רוצה? סבא מסתכל עליך", היה נראה שרבנו רוצה לדעת בשביל מה באתי...

רבנו מסתכל עלי, אמרתי לו: "זה הבן שלי שאני כ"כ הרבה מבקש בשבילו, הוא כבר גידל זקן ועושה הבדלה על היין, מה שהרב אמר ואין לו עדיין ילדים". רבנו לקח את ידו ולחץ אותה בחום. ופתאום בהפתעה גמורה רבנו מרים את עיניו הקדושות, ומסתכל לתוך העיניים של בני. לא דקה ולא שתיים אלא שלוש דקות תמימות שרבנו בוהה עליו. במושגים של רבנו זה היה נראה נצח. הבן שלי רועד, מה קורה כאן? והנכד של רבנו רואה את הלחץ של הקהל מאחורה ומבקש: "סבא, הוא רוצה ברכה לילדים!". אך רבנו לא היה איתנו בכלל, הוא היה בעולם אחר. פתאום הרב הוריד את עיניו הקדושות וחיוך נראה על פניו ופונה לבן שלי: "אבל תצטרך לשלם על זה, אתה יודע! אתה תצטרך לגמור את הש"ס בתמורה!". הבן שלי פונה אלי ואומר לי שאומר לרבנו שהוא מסכים. רבנו חזר ללימוד הגמרא, תוך כדי שהוא מחזיק עדיין את ידיו של בני. אני אמרתי לרבנו: :אם בני מסכים, אז יהיו לו ילדים?", שאלתי. ורבנו אומר: "אבל לסיים את הש"ס בשנה!"... אמרתי לבני: "אתה מסכים? צריך לגמור את זה בשנה!" והבן שלי, שהרגיש שזו עת רצון שעוד רגע חולפת, אמר לי מיד: "אני מסכים!". חזרתי עם התשובה, ואמרתי לרבנו: "בני מסכים, אבל רבינו מבטיח לו ילדים?" ואז הרב אומר: "אם הוא יקבל על עצמו בתוך תשעה חודשים אני מבטיח!"... ורבנו בירך בכל לב. יצאנו החוצה ובני אמר לי שיש לו סחרחורת, אם אני מחשב נכון זה אומר שצריך ללמוד 13 דפים כל יום!

מאותו רגע הבן שלי עזב את הכולל, והתחיל ללמוד כל הימים והלילות, קבלתי ד"שים מאנשים שרואים אותו בבית כנסת, שלומד עד אמצע הלילה, כמובן שמשפחתו התגייסה לעזרתו. לאחר חודש וחצי, הייתי בחו"ל והבן שלי מתקשר ואומר לי: "אני רוצה לבשר לך שיש לנו בשורה טובה!". כשהגעתי לארץ נסעתי מיד לבית רבנו, ובישרתי לו שהברכה שלו פעלה כבר. רבנו הגיב בפשטות: "אתה רואה אל תהיה ברכת הדיוט קלה בעינייך"... ככה רבנו הגיב לברכות שלו. רבנו ראה את הברכה שלו, כיהודי שבירך מכל הלב ולא כצדיק גוזר. לסיום אני חייב להודות לאבי מורי איש החסד, רבי שמואל יצחק ב"ר יום טוב ליפמן שטרן זצ"ל, שנפטר בי"ב אב תשע"ב, אשר השריש בנו את אמונת החכמים, ורק בזכות זו קרבתי את עצמי לרבנו, וזכיתי בעקבות זה לקיים מצוות "ולדבקה בו".

(מתוך הספר 'בצילו')

בזכות הנחלת תורה לחלש

מספרים סיפור נורא הוד, בישיבת 'שניידער' בלונדון, למדו הרבה בחורים מובחרים ביותר, שהיה להם סיכוי להיות מגדולי הדור. פעם נכנס לישיבה זו בחור אחד, שהיה חלש בלימודיו. הוא היה קשה קליטה, ולא הבין את לימודו על בוריו. כשביקשו מנהלי הישיבה מהבחורים שיואילו להקדיש מזמנם עבור הבחור החלש, הצטדקו שאין להם זמן להתעסק עם הבחור, באמרם שהם צריכים ללמוד לעצמם וחבל על הזמן שלהם. שכן, הם צריכים לצמוח לגדולי הדור, וכל שנייה יקרה מפז. ברם בישיבה שם, היו שני בחורים, שהם הסכימו להתמסר אליו , והם למדו עמו בכל פעם שהיה להם רגע פנוי, והבחור מצידו השקיע מאוד ולמד בשקידה נפלאה ושינן כל מה שהוא לומד בהתמדה גדולה, עד שעם הזמן נפתחו לו מעיינות החכמה, והתחיל כבר בס"ד להבין מעצמו, ועלה ונתעלה לדרגה גבוהה - תודות לשני הבחורים הללו טובי הלב - שנתנו מזמנם עבור הבחור.

לימים ראו דבר נפלא מאוד, מ"כל" אותם הבחורים שהתנערו ולא רצו ללמוד עם הבחור מפני שהם צריכים להיות "גדולי הדור" - מהם - כמעט אף אחד אינו ידוע. הם נשארו עלומים בשמם וזכרם לא נשאר עמנו. ברם שני הבחורים הללו ש"לא" חסו על זמנם - הם זכו וצמחו להיות גדולי הדור , הלא המה הגאונים הגדולים מרן

גאב"ד ירושלים רבי יצחק טוביה ווייס זצוק"ל, ויבלחט"א מרן ראב"ד ירושלים רבי משה שטרנבוך שליט"א!...

תפילה שכזאת

מסופר, שלפני הרבה שנים נכנסו כמה אנשים מכובדים אל מרן גאב"ד ירושלים זצוק"ל, וביקשו ממנו שיכתוב המלצה לישיבה מסויימת, וחברי ההנהלה מנו את מעלות הישיבה ואמרו "בישיבה זו נכנסים רק מצויינים! אנו בוחרים מבין כל הבחורים רק את ה"סמעטענע" - העידית שבעידית - ורק אותם אנו מכניסים לישיבתנו, כל בחור הוא למדן עצום".

אמר להם הגאב"ד "אזוי?" - והמשיך לומר להם "אני מתפלל כל יום על הישיבה הזאת!". המנהלים התפלאו ושאלו את הגאב"ד "האם הרב באמת מתפלל כל יום על הישיבה שלנו?", אמר להם הגאב"ד "כן, אני מתפלל כל יום שהישיבה תיסגר!!"...

(שני הקטעים האחרונים לוקטו מתוך "נועם שיח" / שיחות הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א)

הגאון רבי שמשון וועדטהיימער זצ"ל

/ השר מווינא

הגאון רבי שמשון נולד בווארמס שבאשכנז בי"ד אד"א שנת תי"ח לאביו הג"ר יוסף יוסל וועדטהיימער, שהיה גדול בתורה ומפרנסי הקהילה דשם. חסה בצל התורה - בישיבת ווארמס ופראנקפורט. בהגיעו לפרקו, נשא את בת הג"ר יצחק ברילינס, אב"ד מאנהיים. בשנת תמ"ד נענה לקריאת ש"ב רבי שמואל אופנהיים - סוכן בית קיסר אוסטריא ליאפאלד הראשון - ועבר לדור בווינא, כשרבי שמואל ממנהו לנהל את עסקיו המסועפים. ההצלחה האירה לו פנים, עד הגיעו לפני כס הקיסר, שנתרשם ממנו מאוד, מיושרו ונאמנותו, וראה כי את כל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו, ויט אליו חסד עד שלימים הפקיד אותו על כל בית אוצר המלכות. בתפקיד זה נשא - משרכ-ט"ו שנים - תחת מלכותם של קיסרי אוסטריא. במשך אותה תקופה, נתעלה גם בתורה וביראה הלוך וגדל, עד שתורה וגדולה נתאחדו על שולחנו. רבי שמשון ראה במשרתו זו שליחות לטובת אחיו בני ישראל, והרבה להשתדל עבורם כפי שידוע, בהשיגו להם זכויות היתר לגור בווינא, והציל קהילת ראטענבערג מגירוש, ועוד רבות כיוצא באלו. רבינו שמשון נסתלק לבית עולמו ביום י"ז מנחם אב שנת תפ"ה בהיותו בן ס"ז שנים.

סיפר הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א: כשנתמנה השר מווינא, הגאון רבי שמשון וורטהיימר זצ"ל, להיות שר האוצר בבית המלך, לא יכלו שרי המלך וסריסיו לסבול את הדבר מחמת רוב קנאתם בו, והלשינו עליו לפני המלך שהוא פושט ידו בגנזי המלך וגונב כסף מאוצרותיו. אחרי שהשרים הרבו לדבר זאת בפני המלך נכנסו הדברים באזניו, ושלח אחריו וצווהו שיגיד לו במדויק את סכום עשרו ורכושו. הוא ביקש שהמלך ייתן לו זמן כדי שיוכל להגיש חשבון מפורט, והמלך הסכים. כשהגיע לביתו פתח את הפנקס בו היה רשום סכומי הצדקה שנתן, וערך חשבון מסודר מכל מה שפיזר ונתן לאביונים, והביא את החשבון הזה אל המלך. המלך אשר ידע ששווים של נכסיו עולים על מה שהוצג בפניו, נתמלא כעס עליו וחמתו בערה בו על שהעז פניו וגזר המלך שיתנו אותו בכלא על חטאו וכל רכושו יוחרם. אחרי תקופה קצרה בא המלך לבקרו בבית האסורים ושאל אותו בתימהון: הלא איש חכם ונבון אתה ולמה זה עשית דבר טיפשות כזה להגיד לי רק חלק קטן מכל אשר יש לך? הרי דבר ידוע ומפורסם הוא שיש לך כפלי כפלים ממה שאמרת! השיב לו רבי שמשון: אדוני המלך, הנה לא שקרתי ולא אמרתי שום דבר שלא כהוגן, כי כל העשירות שהמלך יודע שיש לי זה אינו שלי באמת, והרי ראיה שבפתע פתאום ניטל ממוני ורכושי ונשארתי בעירום ובחוסר כל. אמנם הסכום שהגדתי אל המלך הוא מה שפיזרתי לצדקה וזהו שלי באמת, כי בממון הזה אין יד אדם שולטת בו ועושר כזה שמור לבעליו, וגם המלך בעצמו אינו יכול לקחתו ממני ויהי מעשה הצדקה שלם. ויהי כשמוע המלך את דברי ר' שמשון הנאמרים בהשכל ובדעת הוטבו בעיניו ויצו לשחרר אותו מבית האסורים וישא משאת מאת פניו כסף וזהב לרוב.(ספיר ויהלום להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

תשובה מאהבה ותשובה מיראה

/ מוסדות אור החיים

"ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך. בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה... ושבת עד ה"א ושמעת בקולו" (דברים ד, כט-ל) מבאר רבינו אור החיים הקדוש, שבאה התורה לגלות לנו כי ישנם ב' הדרגות במעלת התשובה. ישנה תשובה שבני ישראל עושים מתוך התעוררות עצמית שלהן, ע"י שמכירים את חיובם עם ה' ולכן יכופו את יצרם, והיא הנקראת תשובה מאהבה. וישנה תשובה הבאה מתוך יסורין של האוייב, וצועקים אל ה' מתוך כאב לב. וכנגד אותם ב' הדרגות דיבר משה רבינו אל כל ישראל. כנגד התשובה מתוך אהבת ה' אמר הכתוב "ובקשתם משם את ה"א" שיתעוררו הלבבות לחיבת ה'. "ומצאת" אע"פ שיש בידכם עבירות חמורות, פטורים אתם מן היסורין ודי לכם בעשית התשובה. והטעם לזה "כי תדרשנו בכל לבבך" שתשובה כזו היא תשובה שלימה בכל לב ונפש.

וכנגד התשובה מתוך יסורין אמר הכתוב "בצר לך ומצאוך" כלומר, מחמת היסורין אשר עשה לך אוייבך. ולא הזכיר כאן "בכל לבבך", כי ע"י היסורין הוא שב בתשובה שלימה. ומה שחסר לשבים מחמת שחזרו בתשובה רק בגלל היסורין, משלימין אותו ע"י קבלת היסורין, כי היסורין ממרקים את העוונות ומטהרין את הנפש. ומה

שחסר לכת הראשונה מצד שלא עברו עליהם יסורין, משלימים את מדרגתן ע"י מעלת התשובה לה זכו שהתקרבו לה' מתוך אהבה. וסיים הכתוב "כי אל רחום ה"א" להורות לכל כי ענין התשובה הוא מחסד ה' על עמו, להתנקות מן החטא ולחזור ולהתקרב אל ה' כמו קודם החטא. עוד מבאר רבינו, מאמר הכתוב "ובקשתם משם" היינו כשתהיו בין האומות תתפללו אל ה' את הדברים הנצרכים לכם. "ומצאת" שה' יהיה מצוי לכם תדיר לקבל תפילתכם ולמלא את בקשותיכם. ואומרו "ומצאת" בל' יחיד, כי לא לכולם ימצא כשיקראו אליו אלא ליחידי סגולה. והטעם לזה "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך", כי המבקש בקשה מה' צריך התעצמות גדולה, בכדי לרצות את ה' למלא בקשותיו.

ומה שאמר "בצר לך" מדבר בהבטחת הגאולה, כי בצר לבני ישראל בעת הגלות, עוד ימצאו אותו השמדה מן האדמה והפצה בין האומות והמעטה שיישארו מתי מספר, והם חבלי משיח. ולא יהיה להם הצרות בתמידות בזמנים ארוכים אלא באחרית הימים. ומבטיח להם ה' שיעורר את לבם אז לשוב בתשובה כמו שכתוב "ושבת עד ה' אלהיך". והטעם להבטחה זו "כי אל רחום ה"א לא ירפך..." ויחזק את ליבך לחזור בתשובה.

ודברים אלו צריכים לעורר ולחזק את רוחנו, שאע"פ שאנחנו רואים שהגלות מתמשכת והולכת ומתגברת בכל יום בכל עת ובכל שעה, מ"מ אל לנו להתייאש חלילה. אלא אדרבה לתת אל לבנו שאינם אלא חבלי משיח הסמוכים לביאת המשיח ולגאולה הקרובה בב"א. אמנם בוודאי שצריכים להכין את עצמנו מבחינה רוחנית גבוהה, שנהיה ראויים לביאת המשיח ולבניין בית המקדש.

וראשית כל צריך כל אחד ואחד מבני ישראל, להתחזק בדברים שגרמו את חורבן בית המקדש. ובפרט להתרחק משנאת חינם, שהיא העוון החמור ביותר שגרם את חורבן בית שני, כמו שאמרו רז"ל (יומא ט:) ע"ש. וכיון שעד עכשיו עדיין לא זכינו לבניין בית המקדש, סימן שעדיין אותו עוון שורה בתוכנו. וא"א לזכות לגאולה השלימה, אא"כ נתקן את עצמנו בחטא הזה, ע"י הגדלת אהבה בין אדם לחברו, והיינו אהבת חינם למעלה מן המשוער.

גם עלינו ללמוד מזה, שאפילו עתה בעת הגלות שאין לנו בית המקדש קיים, מ"מ עדיין ה' קרוב אל כל אחד ואחד מבני ישראל, ושומע הוא תפילת כל פה באשר הוא. ואין תפילה שהולכת חלילה לאיבוד. וגם אם לא ניכר לנו שנתקבלה, אינה ראיה כי לפעמים ישנם עיכובים אחרים למניעת קיום הבקשה. וגם לפעמים הבקשה של המתפלל אינה לטובתו, ובורא עולם שיודע זאת עושה עמו חסד ולא עושה את בקשתו, ומ"מ הועילה תפילתו לדבר אחר הראוי וטוב לו. ולזאת צריך להחדיר בתוכנו אמונה שלימה בה' שעושה הכול לטובת בריותיו, גם אם לאדם נראה שאינו כן.

חכם הגאון רבי משה פארדו זצוק"ל / בעל צדק ומשפט

(עלה לשמי רום ב-ט"ז אב תרמ"ח)

חכם משה פארדו נולד לאביו חכם דוד רפאל בשנת תק"ע בירושלים. הוא למד בישיבת 'חסד לאברהם' ובישיבת 'בניין שלמה' יחד עם חברו הראשון לציון, חכם הגאון יעקב שאול אלישר. בשנת תרכ"ז חכם משה פארדו התמנה לאב בית דין עדת הספרדים. חכם משה פארדו יצא לחו"ל בשנת תר"ל לשליחות לצפון אפריקה מטעם כוללות הספרדים. בדרכו חזרה ארצה עבר דרך אלכסנדריה, וקיבל על עצמו את תפקיד רב העיר, במקום חכם נתן עמרם בעל "קניין פירות" . בתפקיד זה שימש עד לפטירתו.חכם משה פארדו נתבקש לישיבה של מעלה ביום ט"ז אב תרמ"ח ונקבר באלכסנדריה. חיבוריו של חכם משה פארדו הם חיבורים הלכתיים: 'צדק ומשפט', 'הוראה דבית דין' ושו"ת בשם 'שמו משה'. בהקדמת ספרו 'צדק ומשפט' מביע רבי משה את צערו שנבצר מאתו לחזור לארץ אבותיו. "ומה אעשה ואלהינו שבשמים גזר עלי לגור בארץ הזאת משום פרנסה, הן בעוון חוללתי, ובחטא כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה', ומי מעכב, שאור שבעיסה'.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net